

Errectionsbrevene, og desuden for det Tilfælde, at der i en eller anden Henseende kunde ønskes Undtagelse fra Loven.

Imod det Forslag, som er stillet af den ærede Sde Landstingsmand for 2den Kreds (B. Christensen), maa jeg paa det Bestemteste erklære mig. Det Væsentlige herved er allerede udviklet af den ærede 2den Landstingsmand for 6te Kreds (Bardenfleth). Det forekommer mig, at der ikke kan være at gjøre nogen Indberetning angaaende denne Sag til Rigsdagen, da det er Rigsdagen aldeles uvedkommende, hvorvidt private Ciere ville sælge deres Gods eller ikke. Dersom dette Lovforslag bliver stadfæstet, erholde de Tilladelse til at sælge, og enhver Rigsdagsmand kan naturligviis følge, hvorvidt Loven har Fremgang eller ikke, ligesom der heller ikke paa nogen Maade, naar der skeer Opfordring derom til vedkommende Minister fra en Rigsdagsmand, vil blive nægtet Oplysning om, hvad Fremgang Salget har havt; men jeg troer ikke, at man kan paalægge Regjeringen, at den skal forelægge en Beretning angaaende Sagen for Rigsdagen. Det beroer paa de Private, om de ville sælge eller ikke; det er blot en Tilladelse, der gives. Dersom Ingen sælger, er Loven dog opfyldt, og der kan derfor ikke i saa Henseende være Noget at gjøre. Langt betænkeligere forekommer det mig imidlertid at være, at der tilføies, at Regjeringen i Forbindelse med en saadan Beretning skulde gjøre Forslag om, hvad der fra Statens Side videre kunde være at foretage, for at sikkre Bøndergodsets Overgang til Selveiendom inden en vis Tid; thi, dersom Regjeringen til den Tid maatte være af den Mening, at man ikke paa nogen Maade skulde fremtvinge Bøndergodsets Overgang til Selveiendom, men overlade det til fri Overenskomst, saa kan Regjeringen naturligviis intet Forslag i saa Henseende gjøre. Naar der er en Lov, som tillader Salg, saa er Alt gjort, hvad der fra Regjeringens Standpunct kan gjøres, og der vil da intet Forslag kunne gjøres i den antydede Retning. Det er derfor, at jeg ikke vil, at man nu skal give en Lov, der bestemmer Regjeringens Handlemaade til den Tid. Dernæst skal jeg tillade mig at bemærke, at jeg troer, at Paragraphen,

dersom den vedtages, vil i en ganske mærkelig Grad standse Salget af det Bøndergods, hvorom her er Tale. Man vil i Slutningen af Paragraphen see en tilkommende Lovgældslov, og denne Udfigt til en tilkommende Lovgældslov vil, ligesom hidtil, for en stor Deel upaatvirelig hæmme Salget af Bøndergods; Bønderne ville have Betænkelse ved at gaae ind paa endog billige Bilskaar, naar de kunne vente, at der om kort Tid, maaskee om et Par Aar, vil komme Bestemmelser, som give dem større Rettigheder til Afdgangen til at faae Gaardene tilkøbs. Bestemmelsen vil saaledes, forekommer det mig, modarbejde det Niemed, som Loven skulde fremme.

B. Christensen: Den høitagede Minister har sluttet med den Bemærkning, at det var hans Overbeviisning, at det af mig stillede Endringsforslag, navnlig den sidste Halvdeel, vilde bidrage til at standse istedetfor til at fremme den Overgang til Selveiendom, der ønskes, og han tilføiede: „ligesom det allerede har været Tilfældet“. Her er et af de Tilfælde, hvor Mening maa staae imod Mening, og hvor jeg troer, at man maa tilstaae, at det skal falde haardt at sige, hvis Mening der er den meest berettigede. Jeg tillader mig at udtale, at det er min fuldkomne Overbeviisning, at det er meget langt fra, at det er Udfigten til eller Haabet om en Lovgældslov, der har bevirket, at hidtil forholdsviis saa Lidet er skeet i Resultatet med Hensyn til Selveiendoms Fremme; men jeg skal afholde mig fra at udvikle dette videre; Beviis for Sigt er umuligt, umuligt for den ærede Minister som for mig. Den ærede Minister har sagt, og det er allerede yttret af den ærede Referent for Mindretallet, at man maatte være imod dette Forslag, fordi det involverede en Lov. Nu, Lov, en fjern Lov involveres der vistnok i enhver alvorlig, indtrængende Udtalelse, i ethvert alvorligt og indtrængende Skridt, der gjøres, for at bringe den Anskuelse til almindelig Anerkjendelse, at Selveiendom maa bringes tilstede, eller at meget indgribende Reformer til Bedste for den nuværende Fæstebondestand maae finde Sted. Det er altsaa langt fra mig at ville benægte, at man kan bruge det Udtryk, at et Forslag som